

Sundbyberg 2026-06-10

Diarienummer: 4.1.10777/2026

Vår referens: Annica Nilsson
annica.nilsson@funktionsratt.se

Mottagare: socialstyrelsen@socialstyrelsen.se

Remissvar: Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om bostad med särskild service för barn eller ungdomar enligt LSS

Funktionsrätt Sverige

Funktionsrätt Sverige är en samarbetsorganisation för 52 funktionsrättsförbund som tillsammans representerar drygt 400 000 medlemmar. Vårt arbete grundar sig på mänskliga rättigheter när vi driver medlemmarnas funktionsrätt - rätten att fungera i samhällslivets alla delar på lika villkor. Vårt mål är ett samhälle för alla. Sedan 2009 är FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning gällande i Sverige. Därigenom är Sverige som stat skyldig att förverkliga rättigheterna i konventionen.

Sammanfattning

- Rutiner för att identifiera, förebygga och åtgärda risk för våld, utnyttjande och tvångs- och begränsningsåtgärder saknas.
- Regler om bostadens utformning, för att undvika institutionsliknande miljö, kompetensbehov, innehåll i introduktion behöver göras till föreskrifter.
- Bra med ökade krav på utbildning för personalen, men vi befarar att det inte är tillräckligt. Statliga satsningar behövs, samt kontinuerlig kompetensutveckling och handledning.
- Kunskap om de enskilda barnen/ ungdomarnas kommunikativa behov samt kunskap om AKK behöver tydliggöras i föreskriften.
- Krav på rutiner för synpunkter och klagomål saknas. Det behöver framgå att verksamheten kontinuerligt ska utvecklas utifrån forskning, evidens och förändrad lagstiftning.

- Krav på systematiskt kvalitetsarbete bör införas för att komma tillrätta med brister och utveckla verksamheterna i linje med Sveriges åtagande enligt Funktionsrättskonventionen.
- En genomtänkt implementeringsstrategi saknas.

Synpunkter på enskilda förslag

1 kap 2 § Begreppet omvårdnad

I begreppet omvårdnad behöver också kommunikativa behov ingå. Kommunikation måste ses som en grundförutsättning, inte en metod.

2 kap. 2 § Ledningssystem

Vi hänvisar till vårt remissvar över förslag till föreskrifter och allmänna råd om bostad med särskild service för vuxna.

3 kap. 1 § Bostadens utformning

Funktionsrätt Sverige tillstyrker att det på föreskriftsnivå regleras att bostaden ska utformas så att varje barn som bor i bostaden tillförsäkras en boendemiljö som är säker och trygg. Både inomhus- och utomhusmiljön ska vara anpassad utifrån varje barns behov. Vi avstyrker att följande föreslås som allmänt råd, de är vitala i ett barns boendemiljö och behöver göras till bindande föreskrifter;

- Att bostaden utformas så att det är enkelt att påkalla personalens uppmärksamhet
- alla utrymmen är tillgängliga
- att den stimulerar till lek och rekreation.

3 kap. 1 § Att leva som andra enligt 5 § LSS

Funktionsrätt Sverige anser att krav om att motverka institutionsliknande miljöer och begränsa gruppstorlekar ska vara bindande föreskrifter. Barn ska inte växa upp omsorgskomplex eller i miljöer där flera verksamheter samlokaliseras. Vårt medlemsförbund FUB får återkommande signaler om att barnbostäder samlokaliseras med korttidsvistelse. Detta leder ofta till samutnyttjande av personal och många olika personer runt barnet. För barn med omfattande stödbehov kan detta försämra trygghet, kommunikation och kontinuitet.

Bindande föreskrifter ska reglera högst 2-4 barn. För barn handlar detta inte bara om stödinsatser utan om hela uppväxtmiljön. Undantaget för skolgång på annan ort kan finnas kvar som allmänt råd.

Kravet att barn och ungdomar som väsentligt skiljer sig åt i ålder och mognad inte ska bo tillsammans, menar vi ska också vara bindande föreskrift. Det strider mot barnets bästa att små barn bor tillsammans med

tonåringar eller äldre ungdomar med helt andra behov och livssituationer. Regleringen behövs för trygghet, utveckling, säkerhet och möjlighet att skapa fungerande relationer i boendet.

Vi hänvisar vidare till vårt remissvar över förslag till föreskrifter och allmänna råd om bostad med särskild service för vuxna.

4 kap. 2–3 §§ Inflytande och medbestämmande

Utredningar visar att barn med funktionsnedsättning inte hörs tillräckligt i frågor som rör dom. Deras åsikter efterfrågas inte alltid och motiveringar till varför de inte har hörts saknas ofta. Barns rätt att få information (på ett sätt som fungerar för dom), uttrycka sina åsikter (och få stöd i det) och påverka sin vardag behöver stärkas. Vid uppföljningar bör det tydligt framgå att barnet ska komma till tals om det inte strider mot barnets bästa.

Kontakten med vårdnadshavare behöver förtydligas

Flera bestämmelser saknar ett tydligt barnperspektiv kring vårdnadshavarnas roll. Det oklart hur samarbete, hälso- och sjukvårdskontakter och delaktighet ska ske i relation till vårdnadshavarna. Vi anser att de ska framgå att samarbete med vårdnadshavare ska ske när det är lämpligt samt att kontakten med vårdnadshavare ska syfta till att stärka barnets delaktighet och individuellt anpassade stöd. Vi anser också att hälso- och sjukvårdskontakter, egenvård och samverkan bör som utgångspunkt ske i samråd med vårdnadshavare.

Polisanmälan vid misstanke om brott mot barn bör vara obligatorisk

I förslaget används formuleringen att misstänkta brott "bör" polisanmälas. Vi anser att det är för svagt när det gäller barn. Misstanke om brott mot barn behöver polisanmälas och regleras genom bindande föreskrift. Regleringen måste också ta höjd för situationer där vårdnadshavaren själv kan vara misstänkt eller olämplig att samråda med.

Utformning av vården

Det behöver förtydligas att omvårdnaden ska ges så att barnet kan utveckla sin kommunikativa förmåga, vi föreslår i 4 kap. 7 § p. 2: ... eller ungdomen kan utvecklas fysiskt, psykiskt, **kommunikativt** och socialt ..."

5 kap 1 § Personalens kompetens

Förslaget behöver tydligare lyfta barns kommunikativa behov. Barn i LSS-bostäder har ofta omfattande stöd- och egenvårdsbehov som ställer höga krav på personalens kompetens. Kompetenskraven behöver omfatta barns och ungdomars kommunikativa behov. Kunskap om AKK och individuella kommunikationssätt behöver framgå uttryckligen.

Personalen behöver även kunskap om barnets individuella egenvård och medicinska stödbehov.

5 kap 2 § Personalens kunskaper

Positivt att skärpta krav på personalens kompetensföreslås, men personalen ska också ha kunskap om de enskildas kommunikativa behov samt kunskap om AKK, det behöver tydliggöras i föreskriften. Personalen behöver också kunskap om lågaffektivt bemötande och samsjuklighet. Barn på LSS-boende kan också ha psykiatriska diagnoser och psykisk ohälsa. Kompetens inom det området behöver stärkas upp. Vi hänvisar vidare till vårt remissvar över förslag till föreskrifter och allmänna råd om bostad med särskild service för vuxna.

Föreståndare

Det saknas tydliga gränser för hur många verksamheter en föreståndare kan ansvara för. Vi anser att en föreståndare som huvudregel inte bör ansvara för fler än två verksamheter eller för verksamheter med helt olika målgrupper.

5 kap. 7 § Personalens sammantagna kompetens

Vi hänvisar till vårt remissvar över förslag till föreskrifter och allmänna råd om bostad med särskild service för vuxna.

5 kap. 8 § Introduktion

Bra att krav på introduktion införs, dock behöver innehållet kompletteras samt göras till föreskrifter. Det behöver tydligt framgå att introduktionen också ska innehålla kunskap om stöd i kommunikationen, lågaffektivt bemötande, om näringsrik mat och vikten av fysisk aktivitet.

5 kap 9 §Handledning och kompetensutveckling

Vi hänvisar till vårt remissvar över förslag till föreskrifter och allmänna råd om bostad med särskild service för vuxna.

10 § Bemanning

Vi hänvisar till vårt remissvar över förslag till föreskrifter och allmänna råd om bostad med särskild service för vuxna.

Synpunkter, klagomål och utvecklingsarbete

Vi hänvisar till vårt remissvar över förslag till föreskrifter och allmänna råd om bostad med särskild service för vuxna.

6 kap 1–2 § Uppföljning av insats

Vi hänvisar till vårt remissvar över förslag till föreskrifter och allmänna råd om bostad med särskild service för vuxna.

Regelbunden uppföljning som genomsyras av ett barnperspektiv

Socialstyrelsen föreslår endast allmänt råd om regelbunden uppföljning.

Vi anser att detta riskerar att skapa stora skillnader mellan verksamheter och att regelbunden uppföljning ska vara ett krav i föreskrift.

Uppföljningen ska även omfatta hur barnet ges möjlighet att uttrycka sina åsikter och utöva självbestämmande. Barnet ska komma till tals i uppföljningen om det inte strider mot barnets bästa.

4.2 Informationsinsatser (implementeringsinsatser)

Vi hänvisar till vårt remissvar över förslag till föreskrifter och allmänna råd om bostad med särskild service för vuxna.

Övrigt

Vi hänvisar till vårt remissvar över förslag till föreskrifter och allmänna råd om bostad med särskild service för vuxna.

Med vänlig hälsning

Funktionsrätt Sverige

Nicklas Mårtensson

Ordförande